

דיני

קשירה בשבת

מלאכת קושר

א- גדר המלאכה – 'הקושר והמתיר הן מאבות מלאכות שכן במשכן היו צידי חלזון קושרין ומתירין ברשתותיהן שכל רשתות עשויות קשרים קשרים והן קשרי קיימא ופעמים שצריך ליטול חוטין מרשת זו ולהוסיף על זו ומתיר מכאן וקושר מכאן. [שיז, א].

ב- 'אס קוצב בדעתו איזה זמן שאז יתירנו בודאי אפילו הוא זמן ארוך מאד אין זה של קיימא מן התורה ופטור בין על קשירתו בין על התרתו אבל מדברי סופרים נקרא זה ג"כ של קיימא' [שם]

גדרי המלאכה

מלאכת קושר

א- יש שביאר כי הטעם שקושר צריך להיות דוקא קשר של קיימא כדי להתחייב בשונה ממלאכות אחרות, הוא מפני שכדי להתחייב על עשיית מלאכה בשבת בעינן שתהא מלאכתו מתקיימת והנה מהות מלאכת הקשירה הוא החיבור וכיון שאין דעתו שיהיה מחובר רק לזמן הרי אי"ז חיבורו מתקיים.

גדרי המלאכה

מלאכת קושר

א- כל מה שמוגדר כקשר שאסור לקושרו, אסור אף להתירו.

ב- מלבד קשר שאינו עשוי להתקיים כלל שאף שמחמירים שלא לעשותו במקום צער מותר להתירו – כפי שית' לקמן

ג- אין חילוק באיכות החומר איתו קושרים, וכן אין חילוק מה מטרת הקשירה.

גדרי המלאכה

מלאכת קושר

איזהו קשר האסור –

a. רמב"ם: 1. קשר אומן של קבע אסור מה"ת, 2. קשר אומן לזמן או קשר פשוט לקבע אסור מד"ס, 3. קשר פשוט ליומו/שבוע – מותר.

b. לרא"ש: [אין הבדל בסוג הקשירה רק בזמן], 1. קבע – אסור מה"ת, 2. לזמן – מד"ס, 3. קשר ליומו – מותר.

איזהו קשר

מלאכת קושר

שיעור הזמן של
קיימא -

נח' הפוסקים מה הגדר של
אינו של קיימא שמותר אפי'
מד"ס י"א שזה ליום אחד וי"א
שכל שפחות משבוע הוי
כיומו.

במקום צורך [כל
שהו] מותר לאמר
לנכרי לעשות קשר
לפחות מז' ימים.

איזהו קשר

מלאכת קושר

הכרעת ההלכה במח' הראשונים -

א- למעשה חוששים לשיטת הרמב"ם א"כ מדובר במקום צער וכדו', ולכן רק קשר שאינו לא מעשה אומן ולא נעשה לקיום ליותר מיום אחד, מותר לקושרו ולהתירו בשבת.

ב- לא בקיאים מה נקרא קשר אומן ולכן מחמירים בכל קשר ע"ג קשר, 'וכל קשר אמיץ שהוא קשור הדק היטב יש להסתפק בו שמא זהו מעשה אומן ובי' קשרים זה על גבי זה הוא גם כן קשר אמיץ'.

איזהו קשר

מלאכת קושר

הלכה למעשה

כל ב' קשרים זע"ז אסור לעשותם ולהתירם אף שנעשו להתירן באותו היום.

א- צ"ע רב האם ניתן להקל במתירו בו ביום בקשר ע"ג קשר בצער גדול, כגון שרוך נעל שנקרע ואי אפשר לקשור ע"י קשר ועניבה כיון שנתקצר השרוך ויכול לעשות רק קשר ע"ג קשר.

איזהו קשר

מלאכת קושר

קשר אחד

a. יש שמניחים בליל שבת את החלות בשקית פלאסטיק ומקבץ יחד את ראש השקית וקושרו על עצמו בקשר אחד ואסור לעשות כן.

b. וכן יש להיזהר בחוטי ציצית שלא לעשות בשבת קשר אחד בראשי החוטים כדי שלא תיפרד שזירתן דהוי קשר של קיימא.

קשר אחד

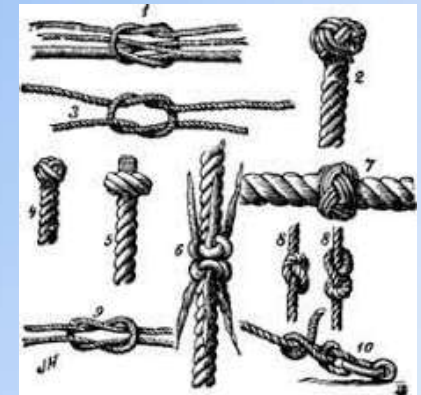

מלאכת קושר

קשר אחד - למעשה

- a. קשירת קשר שטוח, דהיינו הקושר שני קצוות בקשר אחד (קשר סבתא) - אסורה.
- b. ויש להזהר בדינים אלה במיוחד לגבי קשירת מטפחת ראש, בקשירת סרטים בשערות ובשמלות, בקשירת סדין למיטה, בקשירת מפית לצואר הקטן וכיו"ב - הן לגבי קשירת קשר הן לגבי עניבת עניבה.
- c. יש להזהר כשקושר שקית לא לקשור קשר אחד כני"ל.

קשר אחד

מלאכת קושר

קשר עניבה

א- עניבה ע"ג קשר בודאי אינו אומן – ולכן מותר כשאיננו עשוי להתקיים כלל. אך בעשוי להתקיים ליותר מיום אחד אף עניבה על גבי קשר אסור.

ב- ולכן מי שאיננו מתיר את מנעליו בכל יום אסור להתירם בשבת.

ג- קשר אחד [של ב' חוטים] או עניבה בלי קשר, אינם בגדר קשר כלל, ומותר אף כשעשוי להתקיים לעולם.

קשר עניבה

מלאכת קושר

קשר שנזרק

נח' הפוסקים מה הדין כאשר הקשר עשוי לשימוש לזמן קצר, ולאחר השימוש שוב אין להם ערך, אין אדם חס עליהם, וזורקם לאשפה, ואינו טורח כלל להתיר הקשר.

האם יש לדונם כקשר העשוי לתמידות ולעולם, או שמא אינו אלא כקשר העשוי להתירו ליומו, ואי התרתו אינו אלא משום שאין מוצא לנכון לעשות פעולה ללא כל תועלת.

קשר עניבה

מלאכת קושר

קשר שנזרק – למעשה בפועל

למעשה ראוי להחמיר.

a. לפיכך הבא לזרוק שקית לפח, לא יעשה קשר ועייג עניבה,

אלא רק יעשה מבי הקצוות קשר אחד.

b. ובמקום הצורך רשאי להקל בזה לעשות עניבה עייג קשר.

קשר עניבה

מלאכת קושר

עניבה ע"ג עניבה

א- קצוש"ע פ,מה "אבל לעשות שתי עניבות זה על גב זה מותר, ואפילו הרבה ואפילו אם דעתו שיעמוד כן ימים רבים", וכן הוא להדיא בשו"ע אדמו"ר תרנא, ו.

ב- וראה לקמן להתיר גם קשר ע"ג עניבה

קשר עניבה

מלאכת קושר

ענידת עניבה בשבת

א- מותר לענוד עניבה ולקושרה בשבת, אם דרכו לפותחה כל יום.

ב- עניבה שאין דרכו לפתוח ולקשור את הקשר שבה בכל יום, יש לו

לקשור, את העניבה מבעוד יום, ויפשוט או יענוד אותה שוב על

ידי הרחבת או הצרת הלולאה שמסביב לצווארו, אך לא יפתח

את הקשר בשבת.

קשר עניבה

מלאכת קושר

לצורך מצוה

א- יקשר שאינו נקרא של קיימא מן התורה אלא מדברי סופרים מותר לקשרו לצורך מצוה כגון שקושר למדוד אחד משיעורי תורה ואפילו קשר מעשה אומן מותר לקשור אם אי אפשר למדוד בענין אחר.

ב- אך באם הקשר עשוי כדי להשאר לעולם אסור, אף לצורך מצוה, כדמצאנו בלולב.

לצורך מצוה

מלאכת קושר

גלילת ס"ת

א- ומזה הטעם נוהגים שגוללים ס"ת במנחת שבת ועושים עניבה ע"ג קשר, אף שהוא ליותר מיום אחד, כיון שלצורך מצוה מותר קשר שאיננו לקיימא לעולם.

ב- ויש שכתב להחמיר בזה.

ג- וברור שכשנמצא פסול בס"ת וכורכים אותו מבחוץ חמיר טפי.

לצורך מצווה

מלאכת קושר

עשיית ציצית

א- צ"ב מדוע אסור לקשור ציצית בשבת, כשדעתו להתירה במוצש"ק?

a. מחדש הפרמ"ג 'ויש לומר כל שלפעמים מבטלו כי כן הדרך אסור מן התורה'.

b. הבה"ל הוכיח מכאן כשיטת הבית מאיר [דלא כאדה"ז] שלכו"ע לא אזלינן בתר מחשבתו אלא בתר איכות הקשר.

c. בשו"ת משנה שכיר הביא מי שתירץ שממ"נ אסור שבאם לא חשיב קשר לא מועיל לציצית ואי חשיב קשר חשיב אף לשבת 'מגו דחשוב לגבי ציצית חשוב לגבי שבת'. עיי"ש בזה.

לצורך מצווה

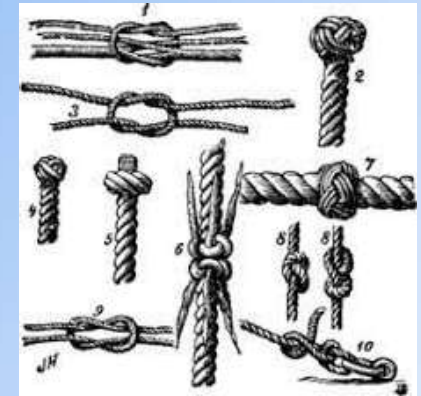

מלאכת קושר

קשר שאינו מהודק משני"ב-

א- המשני"ב סבור שכל קשר שלא עשוי להפתח מאליו, הי"ה קשר חזק שיש לחוש שהוא מעשה אומן. "דמעשה אומן נקרא כשהקשר חזק מאד ואפשר דכונתו שהוא חזק מאד היינו שלא יהיה ניתן בשום אופן מעצמו כדרך האומן היודע אופן תיקון עשייתו ומעשה הדיוט הוא כשהקשר אינו עשוי בטוב שיוכל לפעמים במשך הזמן להיות ניתן מעצמו". – ולכן אף קשר שאינו מהודק חזק אסור לעשותו.

קשר שאיננו

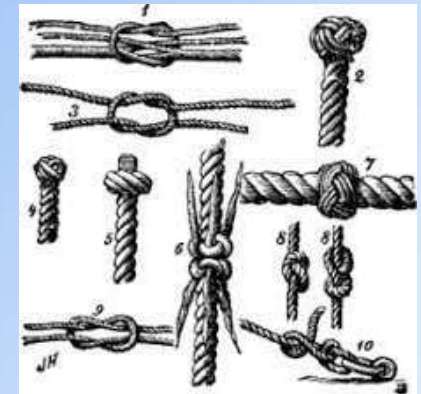

מלאכת קושר

קשר שאינו מהודק קצה"ש-

א-אך הקצה"ש מדדיק מלשון אדה"ז 'וכל קשר אמיץ שהוא קשור הדק היטב יש להסתפק בו שמא זה מעשה אומן' – משמע שכאשר איננו אמיץ ומהודק אינו בגדר ספק, ומותר לעשותו בשבת כשאיננו לקיימא.

קשר שאיננו מהודק

מלאכת קושר

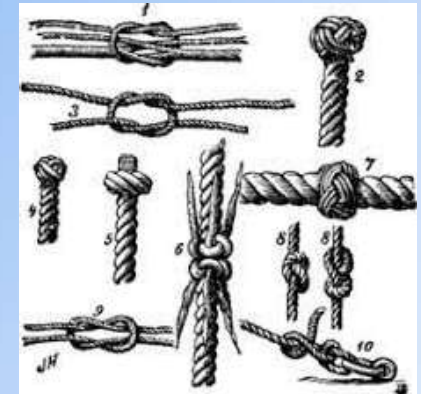
קשר שאינו מהודק לעשה-

א- " וצריכין ליזהר במטפחת שכורכין סביב הצואר (או צעיף) שלא לעשות בו בשבת שני קשרים, וכן בערב שבת לא יהיו בו שני קשרים, דאם - כן אסור להתירו בשבת כדלקמן".

ב- אמנם לפמשי"כ הקצה"ש נראה שהדבר מותר

ג- וי"א שכך נהגו להקל כשרגילה להתירה כל יום.

קשר שאיננו

מלאכת קושר

קשר שאינו מהודק לעשה-

א- במקום צער כשעושה ב' קשרים שאינם מהודקים כלל וכלל, בודאי שמותר,

ב- ולכן כשיש שקית זבל עם ריח לא נעים יכול לעשות ובלבד שיתירה במוצש"ק, ועכ"ז ראוי שיעשו עניבה.

ג- ולכן מותר לקשור תחבושת על פצע בקשר כפול רופף, אם הוא עומד לפותחו תוך יום אחד,

ד- תחבושת שתישאר ליותר מיום אחד יהדקה במהדקי תחבושת או בקשר - עניבה, ואם אי - אפשר, מותר להדק גם אותה על ידי קשר כפול רופף.

ה- יש מי שכתב שמטעם זה גם מותר לקשור קשר על גבי עניבה [כשמתירו בו ביום], כגון העונב את הנעליים של ילד, קושר קשר על גבי עניבה כדי שהילד לא יוכל לפותחה.

קשר שאיננו

מלאכת קושר

פותר

א- "הפותר חבלים מכל מין שיהיה חייב משום קושר ושיעורו להתחייב מן התורה כדי שיעמוד החבל בפתילתו בלא קשירה בסופו שנמצאת מלאכתו מתקיימת אבל מדברי סופרים אסור בכל שהוא וכן המפריד הפתיל חייב משום מתיר ושיעורו כשיעור הפותר והוא שלא יתכוין לקלקל שכל המקלקלים פטורין מן התורה אבל אסור מדברי סופרים".

פותר

מלאכת קושר

התרת קשרים

- א- כל קשר שנעשה לקיום אף שאיננו מעשה אומן אין לפותחו בשבת, ולכן אף קשר עניבה באם נעשה לקיום אסור לפותחו.
- ב- קשר שקשרו סתם ולא היה בדעתו אימתי להתירו, אינו נקרא קשר של קיימא, כיון שלפעמים מתירים קשר כזה ביומו.
- ג- קשר שקשרו האומן לאורך זמן הוי כעשוי לקיום ולכן צנצנות שסוגרות עם חוט קשור אסור להתירו בשבת.

התרת קשרים

מלאכת קושר

התרת קשרים

א- הנה דבר זה מצוי בחבילות מצות, שיש עליהם חוט שבאם הוא קשור צ"ע רב האם מותר להתירם, דלכאורה זה דומה יותר לאומן ולכן אסור.

ב- [וראה לקמן האם שרי להשחיתם]

התרת קשרים

מלאכת קושר

התרת קשרים

א- מי שנקשרו נעליו ב' קשרים זע"ז, כיון שאי"ז מעשה אומן ועשוי להתיר בו ביום, אף שמחמירים בזה בד"כ במקום צער אי"צ להחמיר.

a. יש מי שכתב שבכה"ג ראוי שיעשה זאת רק בידו האחת.

ב- ה"ה מי שנעשו לו קשרים בלא כוונה בגארטל שרשאי להתירם לצורך היום. ויש מי שמחמיר בזה שכל עוד יכול ללובשו והלתירו אין לפתוח קשרים אלו.

התרת קשרים

מלאכת קושר

התרת קשרים

א- כל קשר שמותר להתירו מותר לקורעו שלא בפני עם הארץ, כשא"א להתירו [אך קשר שאסור להתירו אסור אף לקורעו]. וי"א שהיום אין עמי הארץ.

ב- ובניתוק החוט דרך קלקולו, כגון שחותך את החוט באמצעו ולא במקום הקשר, יש להקל בכל מקרה. ויש מי שכתב שהיתר זה הוא רק כשלא משתמש יותר בחבל [וני"מ למצות הנ"ל].

התרת קשרים

מלאכת קושר

פותר

א- דהנה בהגדרת האיסור של פותר מצאנו באחרונים כו"כ דרכים יש שכתבו שכל האיסור הוא רק כאשר יוצר ע"י הפתילה דבר חדש וי"א שהוא דווקא כאשר נעשה בחוזקה כך שקשה לסותרו.

ב- ולפי"ז יש לדון דהה"נ המלפף חוטי ברזל בחוזק דחייב משום קושר,

ג- וכן העושה קשר אחד בדבר שרגילים לקושרו רק בקשר אחד, כמו חוט של ברזל, דחייב, אם דרכו להיות לעולם.

פותר

מלאכת קושר

פּוֹתֵל

א- לענין ליפוף חוט ברזל או סרט פלסטי בראש השקית, נראה להתיר.

ב- עכ"ז לכתחלה מהיות טוב יש להנהיג שלא יקשרו החוט אחר סעודת שבת אלא יכרכוהו סביב השקית פעמים או שלשה פעמים שזה מחזיק כמו קשר, ולא ילפפו ב' קצותיו יחדיו.

פּוֹתֵל

מלאכת קושר

פותר

א- -סקוטש – בסגירת סקוטש אין איסור של קושר אף שמחבר ב' דברים יחדיו.

ב- לכן מותר לדבק קצות הטיטול אף כשנשאר כן לזמן רב.

ג- חיבור ביטנה...

פותר

מלאכת קושר

אזיקונים

א. בענין קשירה על ידי אזיקונים או ניטים, וכן סרטי פלסטיק המצויים בשימוש בבתי חולים לחולים וילודים, אשר בקצוותיהם מעין כפתורים המתהדקים זה בזה, בכל אלו שלאחר הידוקם, שוב אי אפשר לפותחן, אלא בגמר השימוש קורעים אותם ונזרקים לאשפה, '.

פותל

מלאכת קושר

אזיקונים

- ב. המקילין יש להם על מי לסמוך, מכל מקום ודאי ראוי ונכון לחשוש לאוסרים בזה ולהשתדל לעשות זאת על ידי נכרי או קטן.
- ג. ואם מחבר על ידם שני חלקי כלי או בגד או דפי נייר וכדומה, כאשר על ידי חיבור זה נעשה הדבר ראוי לשימוש כהוגן, לדברי הכל אסור הדבר בהחלט משום 'תיקון מנא'.

פותל

